



# Meer keuze = meer gedoe? Flexibele toetsing in de praktijk

Workshop Festival Leren van Toetsen | 5 juni 2026

**Norbert Huyer en Joyce den Heijer**

Lectoraat Duurzame Talentontwikkeling, De Haagse  
Hogeschool

# Wat staat er op het programma?



---

## Introductie

Kennismaking met het onderzoek en de onderzoekers



---

## Praktisch aan de slag

Kwaliteit Flexibele Toetsing in Beeld – Scan Flexibele Toetsing



---

## Inzichten onderzoek

Bevindingen van experts en studenten over flexibele toetsing



---

## Terugkoppeling

Reflectie en uitwisseling van inzichten

# De vier bouwstenen van onze onderzoekslijn

## Betekenisvol bouwen

Hoe ontwerpen we toekomstgericht onderwijs die eigenaarschap stimuleert en bijdraagt aan leren?

## Betekenisvol begeleiden

Hoe ondersteunen we studenten bij veranderingen en vernieuwingen?

## Betekenisvol beoordelen

Welke vaardigheden hebben docenten nodig om eerlijk en valide te beoordelen?

## Betekenisvol borgen

Hoe bewaken en verankeren we de kwaliteit van flexibele toetsing?

# Wat hebben we onderzocht?

60+

Peer reviewed artikelen

Uitgebreide literatuurstudie als fundament van het onderzoek

285

Studenten

Studentonderzoek naar ervaringen met en wensen rondom flexibele toetsing

**Doel:** Begrijpen welke vormen van flexibiliteit wenselijk zijn en wat nodig is om deze succesvol te implementeren.

**i** **Publicaties in progress** – Materialen (evidence-informed & evidence-based): scan flexibele toetsing 3.0, gesprekstool verdiepende vragen, flex-scape room 2.0, scan kwaliteit in beeld.

# Inzichten uit eerder onderzoek

Studenten voelen meer autonomie en zien **toetsing** vaker als **leeractiviteit** in plaats van controle. Keuzevrijheid verhoogt **relevantie, motivatie en kwaliteit van werk**, terwijl stress afneemt – mits het ontwerp goed is.

*(Barua, 2025; Copland et al., 2025; Cowan, 2024; Kessels, 2024)*

Teams die flexibele toetsing invoeren reflecteren meer op validiteit, betrouwbaarheid en alignment: dit **versterkt de toetsbekwaamheid**. Zonder begeleiding kiezen studenten echter vaak **strategisch** in plaats van **leergericht**.

*(Huyer et al., 2024; Jopp et al., 2024; Elkington, 2024)*

Keuzevrijheid werkt pas echt als studenten ook **keuzebekwaam** zijn: expliciete instructie en reflectie op keuzes, niet alleen vrijheid. **Datagedreven bijsturen** kan helpen flexibele toetsing te verbeteren.

*(Huyer et al., 2024; Jopp et al., 2024; Elkington, 2024)*

Docenten moeten **leren ontwerpen** met keuzemogelijkheden (bounded choice). Dit vraagt vaardigheden in **kalibreren, rubricgebruik en feedback** over toetsvormen heen. Collectieve professionalisering en **samenwerking** zijn cruciaal voor haalbaarheid.

*(Firth, 2023 & 2025; Cowan, 2024; Elkington, 2024)*

# Eerste inzichten uit expertonderzoek (1)

Experts onderscheiden vier dimensies van flexibele toetsing, elk met eigen aspecten en keuzemogelijkheden voor studenten.

Dimensie	Omschrijving	Aspecten
Logistiek	Keuze in praktische organisatie van toetsing	Tempo, plaats, moment, afname, aantal pogingen
Taak-specifiek	Keuze in vorm en inhoud van toetsing	Vorm, inhoud, bewijsmateriaal, technologie, taal, moeilijkheid
Leerproces	Keuze in hoe studenten leren van toetsing	Feedback, samenwerking, ondersteuning, moeilijkheid, aantal pogingen
Beoordeling	Keuze in beoordelingsproces	Beoordelaar, type beoordelingsinstrument, criteria, indicatoren, weging, schaal



Logistieke Flexibiliteit



Taak-specifieke Flexibiliteit




(Leer)proces Flexibiliteit



Beoordelings-Flexibiliteit

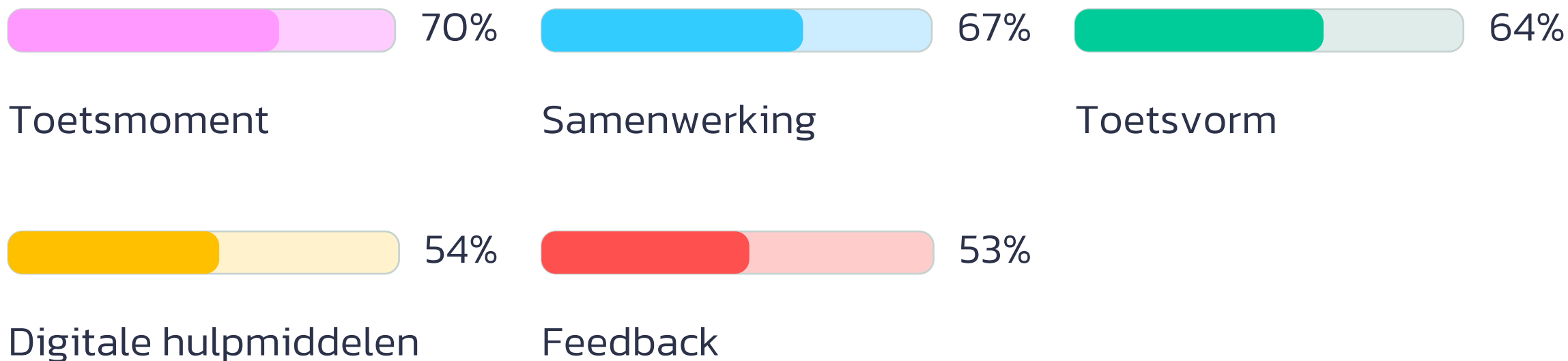
## Eerste inzichten uit expertonderzoek (2)

- Experts waarderen flexibiliteit niet gelijkmatig – er bestaan grote verschillen in wat als wenselijk en haalbaar wordt beschouwd.
- **Sensemaking:** Eerst begrijpelijk maken vanuit bestaande referentiekaders: wat betekent flexibel toetsen eigenlijk voor docenten en studenten?
- **Sensegiving:** Welke verhalen vertellen leiders, experts en examencommissies over flexibele toetsing?
- **Gatekeeping:** Welke vormen van flexibiliteit worden als verantwoord gezien binnen de instelling?
- **Adaptive capacity:** Hoeveel verandering kan de opleiding of organisatie daadwerkelijk dragen?

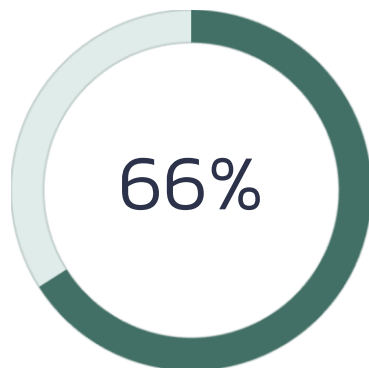
 Beoordelingsflexibiliteit vraagt een fundamentele verandering van: **docentrol, professioneel oordeel en kwaliteitszorg.**

# Eerste inzichten uit lopend onderzoek (3)

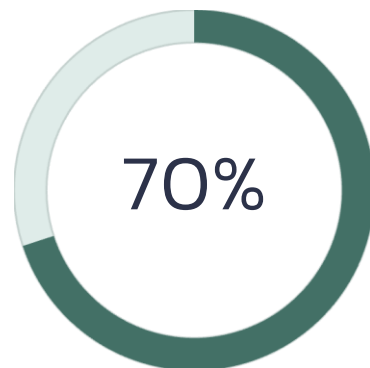
Studenten geven aan op deze vijf gebieden het meest behoefte te hebben aan keuze.



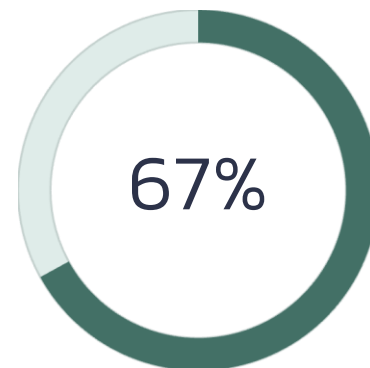
# Eerste inzichten uit studentonderzoek (1)



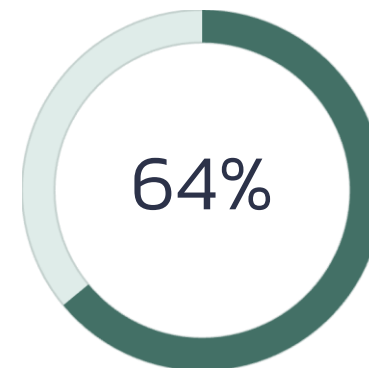
Vindt keuze belangrijk  
Studenten hechten grote waarde aan keuzemogelijkheden in toetsing



Keuze in toetsmoment  
Meest gewenste vorm van flexibiliteit



Keuze in samenwerking  
Zelf bepalen of je samen of individueel werkt



Keuze in toetsvorm  
Portfolio, presentatie, schriftelijk of anders

## Waarom willen studenten keuze?

- Betere aansluiting bij persoonlijke voorkeuren
- Meer regie over het eigen leren
- Meer motivatie en betrokkenheid
- Minder stress rondom toetsing

## Tegelijkertijd hebben studenten behoefte aan:

- Duidelijke richtlijnen en kaders
- Transparante beoordelingscriteria
- Gelijke kansen voor alle studenten
- Concrete voorbeelden
- Begeleiding bij het maken van keuzes

# Wat hebben studenten nodig?

Adviezen van studenten voor opleidingen die flexibele toetsing willen invoeren:

## **Zorg voor duidelijke kaders**

- 1 Heldere richtlijnen, concrete voorbeelden, transparante beoordelingscriteria en duidelijkheid.  
*"Flexibiliteit mag niet betekenen dat er onzekerheid ontstaat."*

## **Begin klein en bouw geleidelijk uit**

- 2 Eerst experimenteren, ervaringen verzamelen, evalueren, daarna opschalen.  
*"Klein beginnen, niet overal invoeren, eerst goed testen en feedback ophalen."*

## **Betrek studenten bij ontwerp en evaluatie**

- 3 Studenten willen gehoord worden, meedenken over keuzes en bijdragen aan verdere ontwikkeling.  
*"Ga vooral in gesprek met studenten."*

## **Borg eerlijke en gelijkwaardige beoordeling**

- 4 Studenten accepteren flexibiliteit alleen wanneer leeruitkomsten gelijk blijven, criteria transparant zijn en routes gelijkwaardig worden beoordeeld.  
*"Zorgen dat iedereen ongeveer hetzelfde niveau moet behalen in het studieprogramma."*

# Wat vertellen de eerste resultaten ons?

## Theoretische verankering

Resultaten sluiten aan bij gevestigde theorieën:

- **Self-Determination Theory** (Deci & Ryan) — autonomie, competentie en verbondenheid als basisbehoeften
- **Student Agency** (Priestley, Biesta & Robinson) — studenten als actieve vormgevers van hun eigen leerproces

## Centrale conclusie

Keuzevrijheid alleen is niet voldoende. Het gaat niet om **maximale keuzevrijheid**, maar om **ondersteunde keuzevrijheid**: begeleide autonomie binnen heldere kaders.



## Aannames ontkracht:

1

**"Meer keuze leidt tot meer eigenaarschap en motivatie om te leren"**

Studenten wegen: kans op success, werkdruk, duidelijkheid beoordeling, laten zien wat ze kunnen

2

**"Flexibiliteit leidt tot minder stress"**

Te veel vrijheid geeft stress, onduidelijkheid geeft stress, ongelijkheid geeft stress

3

**"Studenten willen meer autonomie"**

Studenten willen goede beslissingen kunnen nemen en hebben daar hulp bij nodig

4

**"Opleidingen die niet leerwegonafhankelijk zijn traditioneel"**

Flexibiliteit lijkt zich volgens een volgorde te ontwikkelen. Hangt samen met adaptive capacity.



# Aan de slag: twee opties

Optie A

## Scan Flexibele Toetsing 3.0

Gebruik de scan om de huidige stand van flexibele toetsing in jouw onderwijs in kaart te brengen.

Optie B

## Kwaliteit Flexibele Toetsing in Beeld

Werk met de tool om kwaliteitsaspecten van flexibele toetsing te verkennen en te bespreken met collega's.



Kies de optie die het beste aansluit bij jouw huidige situatie en de vragen die leven in jouw team of opleiding.

# Terugkoppeling

Wat neem je mee uit deze sessie voor je eigen onderwijspraktijk?



Inzicht

Welke inzichten neem je mee?



Eerste stap

Wat is een concrete eerste stap die jij kunt zetten richting flexibele toetsing?



Openstaande vraag

Welke vraag neem je mee die nog niet beantwoord is?



# Bronnen

---

---

Barua, L. (2025). *Flexible Assessment in Higher Education* (review). TechTrends (Springer).

---

Copland, S., Hills, M., & McKendrick-Calder, M. (2025). Structured Flexibility in Assessment: Students' Perceptions of the Impact of Different Elements of Choice on Their Decision Making, Engagement, and Learning Experiences. *Teaching & Learning Inquiry*, 13, 1–15.

---

Cowan, M. (2024). Flexible assessment: some benefits and costs for students and instructors. *Assessment & Evaluation in Higher Education*.

---

Elkington, S., Chesterton, P., & Wood, A. (2024). Innovation or inhibition? Factors affecting student engagement with flexible assessment arrangements. *Student Engagement in Higher Education Journal*, 5(3), 103–125.

---

Elkington, S., & Chesterton, P. (2024). Embedding assessment flexibilities for future authentic assessment in higher education. *Teaching in Higher Education*, 30(3), 700–716.

---

---

Firth, M., et al. (2023). *Optionality in Assessment: A cross-institutional exploration of the feasibility, practicality & utility of student choice in assessment in UK HE* (Final report).

---

Firth, M. (2025). *Framework for Flexible Assessment* (national framework building on the Optionality project).

---

Huyer, N. G. C., et al. (2024). Insights in Flexible Assessment from Students' and Teachers' Perspectives: A Focus Group Study. *Higher Education Studies* (ERIC).

---

Jopp, R., Pallant, J. L., & Russell, H. (2023/2024). Choose your own adventure: understanding why students prefer certain types of assessment. *Journal of University Teaching & Learning Practice*.

---

Kessels, G., Xu, K., Dirx, K., & Martens, R. (2024). Flexible assessments as a tool to improve student motivation. *Frontiers in Education*, 9, Article 1290977.

---

Moulton, J. F. G. (2025). Student Choice in Assessment: Is there a subject-specific case for using assessment optionality in political science education?

---

# Gebruik van het materiaal

---

© 2026

Joyce den Heijer en Norbert Huyer

Lectoraat Duurzame  
Talentontwikkeling  
De Haagse Hogeschool

---

De gedeelde materialen en onderzoeksinzichten zijn onderdeel van lopend onderzoek. Wij verzoeken deelnemers het materiaal **niet verder te verspreiden of te gebruiken** zonder overleg met de auteurs.



**Interesse in toepassing, samenwerking of pilotgebruik?**

Neem dan contact met ons op:

[heijer.den.j@hsleiden.nl](mailto:heijer.den.j@hsleiden.nl)